

Memo

Aan

Maarten van der Veen
Han Zuidweg

Van

Jaap Korpel
Joost Vreuls

Datum

20 februari 2017

Opzet Monitor Open standaardenbeleid 2017

De Monitor Open standaardenbeleid 2017 zal bestaan uit drie onderdelen:

- A. Gebruiksgegevens (feitelijke toepassing van open standaarden)
- B. Voorzieningen (toepassing van relevante open standaarden)
- C. Aanbestedingen (compliance aan 'pas toe of leg uit'-principe)

1) De structuur van het eindrapport wordt enigszins aangepast:

- De Management-samenvatting wordt in de huidige vorm gehandhaafd.
- De gedetailleerde teksten (vorig jaar de hoofdmoot) verhuizen naar de bijlagen.
- De overzichts-, bespiegelende of samenvattende paragrafen van elk hoofdstuk vormen nu de hoofdttekst per onderdeel.

De BFS-meting wordt integraal (als PDF) opgenomen in de bijlagen. Daarin worden door BFS ook de cijfers voor de indeling Rijk / Mede-overheden opgenomen, die in de monitor wordt gehanteerd. Voor de betreffende open standaarden worden in de hoofdttekst de aantallen uit de BFS-meting gebruikt.

[A] Gebruiksgegevens

2) In het hoofdstuk over de gebruiksgegevens worden de open standaarden besproken per domein (conform de indeling in domeinen van FS: Bouw, Document & (Web)Content, E-facturatie en Administratie, Internet & Beveiliging, Juridische verwijzingen, Onderwijs en Loopbaan, Stelselstandaarden, Water/Bodem en Overig). Binnen elk domein behandelen we de standaarden in alfabetische volgorde. Ook in de rest van het rapport worden de tabellen op deze manier ingedeeld.

3) Voor de gegevensverzameling wordt strakker de hand gehouden aan (beperking tot) de kerngegevens van het format:

- de omvang cq. intensiteit van het gebruik (bijvoorbeeld het aantal gebruikers, en zo mogelijk onderscheiden naar Rijk en mede-overheden), en
- de ontwikkeling daarin ten opzichte van vorig jaar (tenminste een inschatting op vijf puntsschaal, zo mogelijk bovendien onderbouwd met cijfers);
- dit wordt telkens vooraf gegaan door één alinea waarin kort de standaard wordt beschreven.

Concept-teksten worden voorgelegd aan de beheerorganisaties met het verzoek deze te actualiseren. Wanneer een beheerorganisatie de gevraagde gegevens niet kan aanleveren wordt vooral dat in de rapportage vermeld. We nemen bij voorkeur geen teksten meer op met vooral indirecte kwantitatieve gegevens en/of zeer kwalitatieve informatie over het gebruik en/of over ontwikkelingen binnen de beheerorganisaties en dergelijke. Nadeel hiervan kan zijn, dat sommige organisaties niet meer willen meewerken.

Internet & Beveiliging

4) Voor het gebruik cq. het toepassen van **DKIM**, **DMARC**, **DNSSEC**, **TLS**, en **SPF** en daarnaast van **IPv6** wordt gebruik gemaakt van de halfjaarlijkse meting door BFS¹. Mogelijk worden hieraan nog standaarden toegevoegd (**STARTTLS+DANE** en/of **HSTS**). Deze gegevens worden verzameld m.b.v. de webtool internet.nl (de cijfers over IPv6 worden in de rapportage apart gepresenteerd). Hiervoor wordt de BFS-set

¹ De internet-standaarden SAML en NEN-ISO/IEC 27001+27002 kunnen niet m.b.v. een webtool worden gemeten.

van domeinnamen gehanteerd (ongeveer 150 unieke domeinen), aangevuld met gemeentedomeinen. Deze gegevens worden in juli door BFS aan ICTU geleverd, inclusief de gegevens van de eerdere metingen. De BFS-meting wordt integraal (als PDF) opgenomen in de bijlagen (zie onder 1.)

Document & (Web)Content

- 5) De Webrichtlijnen zijn op de 'pas toe of leg uit'-lijst vervangen door de Europese standaard EN 301 549 (met WCAG 2.0, en aangeduid als **Digitoegankelijk**). Totnutoe onderzochten wij het voldoen aan de Webrichtlijnen voor een bepaalde set domeinnamen o.b.v. gegevens van Waarmerk Drempelvrij. Het voldoen aan Digitoegankelijk zou onderzocht kunnen worden o.b.v. gegevens van het Websiteregister Rijksoverheid en (voor mede-overheden) het Overzicht toegankelijkheidsverklaringen, danwel o.b.v. de monitor-pagina van Gewoon Toegankelijk (gebaseerd op een online test van een deel van de toegankelijkheids-eisen). Deze bronnen zijn echter nog in opbouw, het is de vraag of de gegevens deze zomer al voldoende compleet zullen zijn. Daarom wordt dit jaar, bij wijze van overgangsmaatregel, voor de monitor zowel de 'oude' als de nieuwe bron van gegevens gebruikt.
- 6) Onderzoek naar het aantal documenten met **ODF**-format (.odt/.ods/.odp) en met **PDF**-format (ten opzichte van .doc, .docx, .xls, .xlsx, .ppt, .pptx) op overheids-websites, o.b.v. Google-search. BFS werkt aan een mogelijkheid om dit via een webtool in kaart te brengen, waarbij bovendien onderscheid kan worden gemaakt tussen de diverse PDF-formats. Als dat uiterlijk in juli lukt, dan levert BFS de gegevens voor dit onderdeel. Zo niet, dan doen wij dit net als vorig jaar handmatig, voor 8 websites.

Overige standaarden

- 7) Uitvraag van gegevens over het gebruik onder beheerorganisaties voor de meeste **andere standaarden** van de lijst. (Inclusief internet-standaarden SAML en NEN-ISO/IEC 27001+27002, document-standaarden SKOS, OWMS en CMIS, en stelsel-standaarden StUF, DigiKoppeling en Geo-standaarden. Voor beide ISO-standaarden wordt de beheerder van de baselines om informatie gevraagd.) Na de uitvraag sturen wij één reminder, als ook daar geen reactie op komt dan melden wij dat aan BFS met het verzoek om de gevraagde informatie langs andere weg proberen op te vangen.

[B] Voorzieningen

- 8) We onderzoeken **36 generieke voorzieningen**:
 - a. 27 van de voorzieningen die samen de GDI (Generieke Digitale Infrastructuur) vormen,
 - b. en 9 (andere) voorzieningen die ook vorige jaren zijn onderzocht.
- 9) Net als vorig jaar onderzoeken we welke open standaarden relevant zijn voor de voorziening, in hoeverre de voorziening daaraan op dit moment voldoet en indien niet of er expliciete plannen zijn om daaraan binnenkort te gaan voldoen.

[C] Aanbestedingen

- 10) Onderzoek van **aanbestedingen** op basis van openbare documenten (**pas toe**)
 - a. De uitgangspunten voor beoordelingen zijn in 2016 meer in detail uitgewerkt, deze worden ook dit jaar gehanteerd. De eerste en de tweede beoordelaar wisselen dit jaar van rol.
 - b. De te beoordelen aanbestedingen worden verzameld van TenderNed.nl, op basis van dezelfde selectiecriteria als de voorgaande jaren. Het gaat om aanbestedingen uit Q3+Q4 van 2016 en Q1+Q2 van 2017. Dit leidt tot een eerste ruwe selectie van aanbestedingen. Wij sturen de lijst met de eerste ruwe selectie aan BFS, die desgewenst op basis daarvan de aanbesteders en DGOO vooraf kan informeren. Indien de openbare stukken niet meer beschikbaar zijn, vraagt BFS deze bij de aanbesteder op.
 - c. Ook de gegevens van aanbestedingen voor raamovereenkomsten worden aan BFS gemeld. BFS kan vervolgens in de inlichtingen-fase één of meer schriftelijke vragen stellen over de manier waarop geborgd wordt dat aan relevante open standaarden voldaan zal worden.

- d. Op de aanbestedingen van de Rijksoverheid wordt een tweede beoordeling uitgevoerd, de eerste en tweede beoordeling worden vergeleken en besproken, waarbij BFS aanwezig is.
- e. Streefaantallen uiteindelijk: 34 aanbestedingen van de Rijksoverheid + 16 van mede-overheden.
- f. De definitieve beoordelingen Rijk sturen wij naar BFS, met een uitgebreidere toelichting/motivatie.. BFS deelt de (34) uiteindelijk beoordeelde aanbestedingen met de aanbesteders en DGOO. Daarbij geldt dat een reactie welkom is, en als die vóór een bepaalde datum toegestuurd wordt dan kan die nog meegenomen worden in de rapportage (de beoordelaars zullen dan bezien of de reactie voor hen aanleiding is om hun beoordeling aan te passen).
- g. In het eindrapport wordt (in de bijlagen) een lijst van alle beoordeelde aanbestedingen van de Rijksoverheid opgenomen (onderwerp + ministerie + relevante standaarden + oordeel + argumentatie + eventuele reactie aanbesteders).

11) **Audit van jaarverslagen (leg uit):** voor alle organisaties die bij één of meer aanbestedingen in 2016 (Q1+Q2 o.b.v. onderzoek vorig jaar, Q3+Q4 o.b.v. onderzoek dit jaar) niet om alle relevante standaarden hebben gevraagd wordt nagegaan in hoeverre zij in het jaarverslag over 2016 daarover expliciet verantwoording hebben afgelegd.

Planning

Het concept-rapport wordt medio oktober opgeleverd en wordt mondeling toegelicht in de Forum-vergadering van 11 oktober 2017. Het definitieve rapport wordt op 31 oktober opgeleverd, zodat het besproken kan worden in het Nationaal Beraad op 21 november 2017 (verzending op 7 november).